

Пашковський М.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКУ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА У ВИПАДКУ ПЕРЕЙНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Однією з процесуальних форм міжнародного співробітництва у кримінальному судочинстві є перейняття кримінального переслідування. З питання обчислення строку досудового слідства у випадку перейняття кримінального переслідування наразі відсутня будь-яка правова регламентація.

Чинний КПК України не регулює особливості обчислення строку досудового слідства у випадку перейняття кримінального переслідування (див.: главу 39 КПК України). Відповідно до статті 31 КПК України «порядок зносин судів, прокурорів, слідчих і органів дізнання з відповідними установами іноземних держав, а також порядок виконання взаємних доручень визначається законодавством України і міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України». Не вирішує вказане питання і проект КПК, що знаходиться на розгляді у Верховній Раді України (реєстраційний номер 9700), зокрема, стаття 598 «Порядок кримінального провадження, що перейняте від іншої держави» не містить будь-яких роз'яснень з приводу обчислення строку досудового провадження, перейнятого з іншої держави.

В міжнародних договорах України з питань передачі та перейняття кримінального переслідування, в тому числі в Європейській конвенції про передачу провадження у кримінальних справах від 15.05.1972 року та Договорі між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1999 року, Інструкції про порядок виконання європейських конвенцій з питань кримінального судочинства від 29.06.1999 року, Інструкції про порядок підготовки, передачі та виконання органами прокуратури України звернень про правову допомогу у кримінальних справах щодо виконання процесуальних дій та передачі кримінального переслідування, затвердженій наказом Генерального прокурора України від 5 травня 2011 №8гн, питання обрахування строків досудового розслідування - не врегульовані.

Певну плутанину з вказаного питання може внести частина перша статті 26 вищевказаної Європейської конвенції, відповідно до якої «будь-яка дія, метою якої є порушення кримінального переслідування і яка здійснена в запитуючій державі відповідно до її законодавства і правил, має таку ж юридичну силу в запитуючій державі відповідно до її законодавства і правил, має таку ж юридичну силу в запитуваній державі, тобто розглядається як така, що здійснена органами цієї держави, за умови, що таке ототожнення не дає такій дії більшої доказової сили ніж в запитуючій державі». Таке формулювання дозволяє припустити, що при обрахуванні процесуальних строків мають враховуватися і дії, вчинені за кордоном. Однак з таким припущенням погодитися не можливо.

В спеціальних наукових дослідженнях вказана позиція, що «перебіг строку досу-

догового слідства може починатись лише з того часу, коли слідчий, прокурор має фактичну можливість здійснювати провадження у справі. Цей момент окреслюється винесенням слідчим, прокурором постанови про прийняття справи до свого провадження. Час, протягом якого провадилося досудове слідство в іноземній державі, не повинен братись до уваги, а його продовження здійснюється у порядку, передбаченому КПК України» (Ма- ланюк А.Г. Провадження у кримінальних справах, пов'язане з міжнародними відносинами, за законодавством України : дис... канд. юрид. наук, Львів - 2004. - С. 105).

Відповідно до пункту 12 Вказівки Генеральної прокуратури України про дотримання встановлених законом строків досудового слідства та тримання обвинувачених під вартою від 27.04.2004 року «строк досудового слідства при поверненні судом справи для провадження додаткового розслідування, а також відновленні слідства по закритій справі встановлювати прокурорам, що здійснюють нагляд за слідством,... з моменту прийняття справи слідчим до провадження...».

У зв'язку з цим, найбільш прийнятним з позиції правової визначеності є застосування за аналогією вказаного положення і обчислення строку досудового слідства у випадку перейняття кримінального переслідування з моменту прийняття справи слідчим до провадження.

Такий висновок обґрунтовується тим, що, по-перше, відповідно до пункту 1 частини першої статті 485 КПК України «Генеральна прокуратура України або орган, уповноважений здійснювати безпосередні зносини з компетентними органами іноземної держави... за результатами розгляду прохання компетентного органу іноземної держави про перейняття кримінального переслідування ... передає кримінальну справу для подальшого провадження органу досудового слідства», а по-друге, відповідно до частини другої статті 485 КПК України «у разі перейняття кримінального переслідування орган досудового слідства України зобов'язаний негайно прийняти кримінальну справу до свого провадження та кваліфікувати злочин відповідно до Кримінального кодексу України...[а] ... подальше провадження у кримінальній справі здійснюється за правилами цього Кодексу». Таким чином, чинне кримінально-процесуальне законодавство України у частині визначення процесуальної форми досудового слідства (а отже і строків досудового слідства) починає застосовуватися з моменту прийняття процесуального рішення слідчим про прийняття кримінальної справи до свого провадження та про кваліфікацію злочину відповідно до КК України.

У зв'язку з цим пропонується доповнити статтю 485 КПК України та статтю 598 проекту КПК України (реєстраційний номер 9700) новим реченням такого змісту: «Процесуальні строки, передбачені цим Кодексом, починають обчислюватися з моменту прийняття кримінального провадження слідчим». Така пропозиція ґрунтується на наступних положеннях: а) правом провадження досудового розслідування за проектом КПК та за чинним КПК України наділений слідчий (за проектом КПК - виключно слідчий); б) кримінальне провадження, перейняте від компетентного органу іншої держави, починається зі стадії досудового розслідування (з судових стадій - неможливо, оскільки має бути вирішене питання про перекваліфікацію обвинувачення за КК України.